

Arbetsdokument 2017-12-29

Inför ett projekt om:

BÅTRAMPER OCH LANDFÖRVARING AV SMÅBÅTAR

Projekt mål-ide´ för *huvudprojektet*: Båtagare ska i större utsträckning väja att landförvara sina småbåtar sommardag för att minska trycket på att skapa fler båtplatser vid bryggor och i hamnar. Projektet medverkar till att minska exploateringen av grunda vikar samt bidra till minskad användning av giftig båtbottnfärg då landförvarade båtar inte behöver bottenmålas med sådan färg.

En förstudie och sammanställning av nuläget, gjord av Ingela Sörqvist, för Vattenrådet för Bohuskusten (VRBK).

Nedan följer resultat för de 6 punkter som undersöktes i förstudien.

1. Göra en analys om hur möjligheten till landförvaring av fritidsbåtar på sommarhalvår ser ut i dag i Sverige/Bohuslän.

Landförvaring av båtar sommardag kan delas upp i två företeelser.

1. Båtagaren kan låta en marina utföra tjänsten sjösättning/upptagning och landförvaring av båten. Sjösättning/upptagning sker på begäran (on demand).
2. Båtagaren ansvarar själv för sjösättning/upptagning, oftast med egen bil och trailer via båttramp samt förvarar båten på lämpligt ställe på land. (Detta sker ju redan idag, t ex använder många sportfiskare sin båt på detta sätt.)

Tjänsten sjösättning/upptagning på begäran har hittats hos två marinor, båda i Stockholmsområdet. De är Pampas marina, www.pampas.se och Seacastle, www.seacastle.se.

Telefonkontakt togs med Pampas marina som enligt sin hemsida erbjuder **sommarförvaring på hylla** vilket innebär att båten förvaras inomhus. Tyvärr är efterfrågan av tjänsten svag. Bl.a. verkar det som om båtägare vill ha sin båt i sjön då de ofta använder sin båt som sommarstuga eller flytande picknikplats utan att lämna bryggan. Då ska det fungera om man får ett infall att åka till båten, tillgängligheten är viktig. Pampas marina ligger relativt naturskönt i Solna.

Tjänsten, som enligt Pampas marina lämpar sig bäst för motorbåtar, har funnits hos marinan sedan mitten av 90-talet. Nuvarande kostnaden för båt upp till 19 fot (5,8 m) inklusive fria lyft är 7720 kr. Motsvarande för båt på 35 fot är 14 465 kr. Båtplats vid brygga hos Pampas marina kostar för en båt på 2,70 m bred ca 10 000 kr. (Bygger på ett pris på 37 kr/cm för båtplatsens bredd.)

Kontaktpersonen på Pampas marina kände inte till någon mer marina som erbjöd tjänsten.

Genom att googla hittades Seacastle marina på Lidingö som enligt hemsidan erbjuder **Sommarplats på land**. På hemsidan marknadsför de tjänsten med argumenten: "Mindre slitage på båten, du behöver inte bottenmåla, samt lägre stöldrisk. Marinan garanterar sjösättning av din båt inom 48 timmar men vanligen kan detta ske snabbare. Vid inlämning av båten efter användning, tvättas och kontrolleras botten så att båten alltid är redo för nästa tur." Prisexempel för 10 sjösättningar och 10 upptagningar per sommar: Buster XL - 7 209 kr, Aquador 26 - 10 650 kr.

Kontaktpersonen på Seacastle berättade att de erbjudit denna tjänst under två års tid men inte marknadsfört den nämnvärt. De har någon enda kund som utnyttjar tjänsten. Farhågan om begränsad tillgänglighet till båten anses vara ett stort hinder för att efterfrågan på tjänsten ska bli större.

Smögen Marin kontaktades efter ett tips om att de skulle ha sommarförvaring på land. De hade inte tjänsten men skulle kunna tänka sig att ha det om den efterfrågades.

I Stenungsund startade 2009 ett initiativ av företaget Seawave. Företaget erbjuder sommarplats för trailerbara båtar i inhägnat låst område på kommunal makt med tillträde till den kommunala båttrampen. Ville man inte sjösätta sin båt med egen bil fanns en batteridrivna "traktor/truck" att tillgå. Seawave erbjuder även ett båtpoolskoncept. Enligt uppgift så var det inte lönsamt och Seawave gick i konkurs.

Stenungsunds kommun har enligt hamnchefen fortsatt med tjänsten att förvara trailerbara båtar på inhägnat låst område. Båtarna får inte vara bottenmålade med giftfärg. Ett 70-tal båtar använder tjänsten. Det går inte att finna något på Stenungsund kommuns hemsida om tjänsten. Hamnchefen känner inte till någon annan kommun som erbjuder denna form av sommarförvaring av båt på land. En anledning till att denna möjlighet inte utnyttjas mer kan vara att man inte är bekväm med att sjösätta sin båt med egen bil och trailer.

Som det ser ut i dagsläget finns det inte många tjänster att välja på om man vill landförvara sin båt på sommaren. Man är i stort sett hänvisad till att själv klara både sjösättning, upptagning och ha plats för förvaring.

2. Undersöka i vilken utsträckning båtramper är tillgängliga samt vilka informationskanaler som finns för ramper

Två rampregister hittades på webben: www.sweramp.se och www.båtramper.se.

Svenska rampregistret med hemsidesadress [sweramp.se](http://www.sweramp.se) verkar gammal i snittet och dåligt uppdaterad. (Jag fick inte fram någon information om ramper när jag försökte använda den.) Försök att nå personen bakom sidan via kontaktuppgifterna har inte lyckats.

Sidan [Båtramper.se](http://www.båtramper.se) ser nyare och bättre ut. Rampregistret är omfattande men inte fullständigt. För t ex Bohuslän är ca 30 ramper markerade på den karta som finns. Mer eller mindre information ges om respektive ramp. Information kan bestå i prisuppgifter, om låst bom finns, om rampen anses bra eller ej, om rampen är flack eller brant, vattendjup, parkeringsmöjligheter. Kontakt togs via mejl med sidans administratör. Administratören beskriver sidan som ett hobbyprojekt som skulle läggas ner för några år sedan men då började besöken öka. Tanken är nu istället att utveckla sidan. (Jag ställde frågan i ett mejl om det fanns intressera av att samarbeta kring ett projekt som innefattar ramper men jag har inte fått något svar.)

Jag har testat att söka efter båtramper på kommuners hemsidor men det tar lång tid och är svårnavigerat att klicka sig fram till information. Ofta hittar jag ingen information.

Marcus Lundgren på Sportfiskarna är van användare av båtramper och får ofta frågor från medlemmar om var ramper finns och deras standard. Han vittnar om att rampers standard varierar kraftigt, likaså möjligheten att parkera bil och trailer. En bra ramp får inte var för flack eller för brant. Rampens ytskikt (asfalt, betong, grus) är viktigt samt att rampen ligger skyddad för väder (blåst) och vågor. Dessutom behövs en bra brygga längst rampen och säkra parkeringsmöjligheter för bil och trailer. I en nyutkommen bok från Sportfiskarna om Västsverige var ambitionen att lista ramper men bokavsnittet blev inte verklighet pga. att det ansågs för tidskrävande att göra en inventering och lista.

Mooringo.se och Dockspot.com är två webbsidor som erbjuder möjligheten att förboka och betala för gästhamnsplatser. Det fanns inte något om båtramper på dessa sidor. En ide´ som dök upp var att sidor av detta slag skulle hysa rampregister och sköta betalning för användande av ramper enligt deras betalmodell.

I dagsläget finns det bara ett fungerande rampregister, [Båtramper.se](http://www.båtramper.se). Registret är ett ideellt initiativ från en privatperson. Annars är det svårt att hitta information om ramper. Ramper kan ha stor variation i standard och möjlighet att parkera bil och trailer. Många ramper som

tillhör privat/ideell sektor är låsta, men även den del kommunala ramper är låsta bl. a för risken till olovlig bottentvätt om spolplatta saknas.

3. Undersöka behovet av landförvaring av småbåtar och behovet av båtramper

Behovet ur båtägarperspektiv

Vid rundringning till utvalda marinor och kommuner verkar det i dagsläget inte finnas någon efterfrågan på tjänsten "att landförvara fritidsbåtar sommartid" ur båtägarperspektiv.

Det har inte varit möjligt att undersöka om personer som trailer sina båtar och som är i behov av sjösättningsramper tycker att det finns tillräckligt med ramper, då dessa båtägare inte är organiserade. Mejlkontakt har sökts med verksamhetsledare på Svenska Båtunionen angående behovet av sjösättningsramper, men inget svar har kommit.

I en artikel i Bohuslänningen 2014 menar man att det finns gott om ramper i Bohuslän och att trenden är att de används mer och mer. Enligt artikeln finns det 11 (kommunala?) ramper i Sotenäs som är gratis att använda. Den kommunala rampen i Ellös på Orust ska enligt artikeln ha ett mycket bra utförande. Se länken nedan:

<http://www.bohuslaningen.se/nyheter/gott-om-b%C3%A5tramper-l%C3%A4ngs-bohuskusten-1.2059193>

Artikeln ovan föregicks dagen innan av en annan artikel i Bohuslänningen som beskrev att det var ont om ramper i Lysekil. Denna artikel beskriver en livsstilsändring att fler trailer sin båt och förvarar båten på tomten. Se länken nedan:

<http://www.bohuslaningen.se/nyheter/lysekil/flu-er-b%C3%A5tramper-kan-ge-fler-b%C3%A5tturister-1.2058988>

Vid Internationella båtmiljökonferensen i Stockholm 4-5 dec 2017 presenterade Sweboat (Båtbranschens riksförbund) trender ur båtägarperspektiv. Trenderna är viktiga att beakta i ett kommande projekt.

- Båten är ett redskap –funktionalitet i fokus
- Allt fler dagsturer –även med stora båtar
- Allt fler impulshandlingar –både i inköp och nyttjande
- Ökad konsumtion av service och teknik
- Ökad strulintolerans!
- Ökad miljömedvetenhet

<https://www.transportstyrelsen.se/globalassets/global/sjofart/dokument/fritidsbatar1/skrovmalet/presentation-sweboatmiljoprogram-batmiljokonf..pdf>

Behovet ur offentligt perspektiv samt ur akademins perspektiv

Havsmiljöinstitutets Hav och samhälle-konferens hade i år underrubriken Fritidsbåtar och hållbar kustförvaltning. Forskare beskrev grunda vikars betydelse och vikten av att bevara dem. Flera gånger under seminariedagarna pekade man på möjligheten med landförvaring av båtar som en lösning för att minska exploateringsstrycket på grunda vikar samt minska miljöpåverkan från giftig båtbottnfärg eftersom man slipper måla. En viktig iakttagelse under dagarna var att den grupp med båtar som ökar mest är trailerbara båtar. (Uppgiften kan kontrolleras med Svenska båtunionen.)

Västra Götalandsregionen (VGR) har en maritim strategi. Den maritima strategin verkar inom ramen för miljömålet "Hav i balans samt levande kust och skärgård". Man betonar både den ekologiska balansen och förutsättningarna att hållbart nyttja den marina resursen för ekonomisk och samhällelig utveckling.

Miljösamverkan Västra Götaland och Miljösamverkan Halland har en projektgrupp som jobbat med fördjupning kring tillsyn av Fritidsbåtshamnar. Vid projektets slutseminarium 2017-08-29 redovisades idéer kring landförvaring av fritidsbåtar sommartid.

Kommunerna i norra Bohuslän ligger långt fram i sin gemensamma kustzonsplanering. Dokumentet Blå Översiktsplan är framtaget och det återstår i princip bara för kommunerna att besluta att anta planen. I Blå ÖP finns en skrivning på s 37 att "Etablering av helt nya småbåtshamnar ska i största möjliga mån undvikas." Kommunerna har under sitt intensiva arbete med kustzonsplanering dessutom antagit en gemensam maritim näringslivstrategi. I denna strategi kan man läsa att kommunerna ska verka för att ge båtlivet en tydlig miljöprofil. Under punkt 11 finns följande text:

"Infrastruktur för ett förändrat båtbruk ska understödja exempelvis båtramper, alternativ förvaring, dagsuthyrning och båtskrotar för att underlätta en hållbar båtshantering.

Kommunerna i Norra Bohuslän ska: Utvärdera behov, möjligheter och resurser för ett förändrat båtbruk."

Kommunerna i Södra Bohuslän har precis påbörjat arbetet med kustzonplanering.

Köerna till kommunala båtplatser är långa. I Tanum är det ca 900 personer som står i kö, Sotenäs 800, Strömstad 550 och Lysekil 280. En marina som jag pratat med använder den långa båtplatskön som argument för att sälja trailerbara båtar.

I denna förstudie har inte någon information hittats som enhälligt visar om antalet båtramper i dagsläget är tillräckligt eller för få. Därför är det kanske inte självklart att ett ökat användande av ramper måste innebära stor nybyggnation av ramper. Däremot upplever jag i diskussioner med andra att infrastrukturen intill båtramper ofta är undermålig. Från offentliga myndigheter och akademien finns en önskan att lösa miljöbelastningen i form av större/fler hamnar samt spridning av giftig båtbottnfärg, genom landförvaring. Ur båtägarnas perspektiv verkar landförvaring inte vara ett förstahandsalternativ.

4. Knyta till sig samarbetspartners samt bilda en projektgrupp och projektorganisation

Jag har inte kunnat bilda en projektgrupp eller projektorganisation. Däremot har jag identifierat möjliga samarbetspartners.

MUB – marin utveckling Bohuslän är ett projekt med stöd ifrån EUs regionala utvecklingsfond. Projektet löper över 3 år. Projektet ska stötta och skapa goda förutsättningar åt de maritima näringarna i Bohuslän, bl. a gästhamnar.

Maritima Vetenskaper i Dialog - Campus Väst, Klubban, Havets Hus och Kristinebergs forskningsstation är involverade i ett projekt som jag uppfattade handlade om seminarier. Anne Gunnäs, Lysekils kommun är kontaktperson. Eventuellt skulle vi kunna genomföra ett gemensamt seminarium om landförvaring av båtar sommartid under våren 2018.

Björkö hamn – Björkö hamn har haft ett projekt för att utveckla hamnen med fler gästnätter och utökad service. Projektet avslutas nu. Per Sundberg är en av eldsjälarna och är intresserad av att utveckla konceptet ”sommarbåtplats på land”.

Mejl om projekt kring landförvaring av båtar och båtramper har skickats ut till deltagare i Workshop om framtidens gästhamnar. Workshopen anordnades tidigare i höstas av MUB. Personer intresserade av projektidén ombads höra av sig, men tyvärr uteblev svaren. (Mejlet, se bilaga 1)

Det är viktigt att hitta fler samarbetspartners. Text kommunerna i norra Bohuslän med anledning av skrivelser i den maritima näringslivstrategin samt fler entreprenörer inom fritidsbåtbranschen båtklubbar.

5. Undersöka projektfinansiering för ett huvudprojekt

LOVA-bidrag är bidrag till lokala vattenvårdsprojekt vars syfte är att framförallt minska belastningen av näringsämnen, men även miljögifter, på den lokala havsmiljön. LOVA-bidrag administreras av Länsstyrelserna.

Hamnar finns bland prioriterade områden i Västra Götaland för 2018 vilket bl. a innebär åtgärder för hantering av fritidsbåtsbottnar som syftar till att minimera spridning av miljöfarliga ämnen till vattenmiljön. Stöd ges till:

- Uppföljning, utvärdering samt främjande av användningen av tömningsstationer för båtlatriner
- **Byggande av sjösättningsramper och uppställningsplatser för trailerbåtar**
- **Giftfria hamnar**, t.ex. blästring av båtbottnar med giftig färg
- Miljöcertifiering av småbåtshamnar

Ansökan om LOVA-bidrag för projekt med start under 2018 ska ha inkommit till Länsstyrelsen i Västra Götaland **senast den 31 januari 2018**. Stödet är på högst 50 %. Jag hittar inte något som begränsar var övriga delen av finansieringen kan komma ifrån.

Till Västra Götalands Maritima Strategi finns även ett handlingsprogram för hållbara maritima näringar 2016–2019. Där står det bl. a annat att VGR ska stödja fritidsbåtssektorn i teknikutveckling samt i utveckling av nya varor och tjänster. Målet är att det skapas minst en ny vara/tjänst inom fritidsbåtssektorn.

Västra Götalandsregionen fördelar stöd till projekt, företag och organisationer som bidrar till regional utveckling. Nivån på medfinansieringen varierar beroende på insatsens art och betydelse för regional utveckling. Samverkansprojekt med flera aktörer och intressenter är prioriterade. I handlingsprogram för hållbara marina näringar finns en skrivning om att samverkansprojekt kan få 50 % i stöd av budgeten.

Ett projekt om ökade möjligheter att landförvara båtar på sommarhalvåret kan hamna under "Hållbara maritima näringar" eller "miljöprojekt". Vi är välkomna att kontakta Jessica Hjerpe Olausson på VRG om projektansökan. Beslut om projektbidrag tas en gång per månad.

Med anledning av den maritima näringslivsstrategin kontaktades två näringslivssekreterare från kommunerna Strömstad och Tanum om medfinansiering. I Strömstad sa näringslivssekreteraren nej till kommunal medfinansiering och medverkan, bland annat p g a överbelastad arbetssituation. I Tanums kommun fanns möjligheten att inkomma med en projektbeskrivning för vidare diskussion.

Kontakt togs med det kommunala bolaget Tanums hamnar. De hade ingen möjlighet att delfinansiera ett projekt eller delta p g a på stor arbetsbelastning.

Länsstyrelsen i Västra Götaland har en förteckning över var det finns medel att söka som heter Var finns pengarna?

<http://www.lansstyrelsen.se/vastragotaland/SiteCollectionDocuments/Sv/miljo-och-klimat/miljomal/Var-finns-pengarna.pdf>

LOVA- bidrag är möjligt särskilt om projektet medverkar till att bygga sjösättningsramper och uppställningsplats för båttrailers eller om projektet visar på att det bidrar till mindre gifter i hamnar. VGR kan nog bidra till ett informationsprojekt om vi visar på nya tjänster för fritidsbåtssektorn. LOVA och bidrag från VGR bör gå att kombinera. Medfinansiering från kommunerna hade varit önskvärt.

6. Ta fram en projektplan för huvudprojektet/vad ska huvudprojektet handla om?

Jag har inte tagit fram en projektplan för huvudprojektet.

Förstudien visar på att efterfrågan från båtägarna på att landförvara fritidsbåtar sommartid är marginell. Efterfrågan på bra ramper, parkeringsplatser för trailer och bilar är tydligare för de som valt trailerbara båtar, t ex sportfiskare. Tjänsten "sommарplats på land finns inte hos någon marina i Bohuslän.

Om huvudprojektets mål " Båtägare ska i större utsträckning väja att landförvara sina småbåtar" ska nås måste projektet förts och främst arbeta med:

1. *Att få upp intresset bland båtägare för att landförvara båtar sommartid*
2. *Stötta och trycka på kommuner och andra intressenter, t ex båtklubbar så de planerar för sommarbåtplatser på land och kan möta upp en efterfrågan.*
3. *Involvera marinor för att erbjuda tillgång på tjänsten "sommарplats på land"*

Projektet behöver ytterligare identifiera drivkrafter och hinder för fritidsbåtägaren att nyttja båten på detta sätt och även identifiera drivkrafter och hinder för intressenter som ska tillhandahålla landförvaring. Kan t ex kortandet av de kommunala båtplatsköer, frigörande av plats för större båtar och fler gästhamnplatser, om småbåtar landförvaras, vara drivkrafter?

Tjänsten där en marina förvarar båten av enligt "sommарplats på land", tror jag relativt snabbt skulle kunna utvecklas. Båthallar står ju tomma på sommarhalvåret. Däremot kan det finnas en konkurrenssituation om uppställningsplats för trailers och bilar utomhus på sommaren eftersom sådana ytor nyttjas till ställplatser för husbilar. Projektet skulle därmed kunna arbeta med att *inventera lämpliga ytor i närheten av båtramper för parkering av bilar, uppställning av tomma trailers och båtar på trailers. En viktig aspekt är att uppställningsplatsen är trygg.*

Projektet stärks om det ingår i ett större och tydliggjort sammanhang. Kan t ex den internationella miljömärkningen Blå Flagg eller annan miljömärkning (se Hög din hamns klassificering, Riksföreningen Gästhamnar Sverige's hemsida) bidra till ett sammanhang? Nyckelpersoner behöver identifieras. Kan t ex kommunernas miljöinspektörer som har tillsyn fritidsbåtshamnar vara nyckelpersoner? Projektet behöver också ha några mätbara mål.

Ingela Sörqvist
Trossö Naturvårdsuppdrag
Ingela@trossonatur.se
070 33 26 126

Under förstudien har mejl och telefonkontakt tagits med berörda personer och organisationer. Information har hämtats på flera hemsidor och dokument.

Hemsidor:

www.pampas.se

www.seacastle.se

www.sweramp.se

www.båtramper.se

www.mooringo.se

www.dockspot.se

www.blaflogg.org

www.tilvaxtbohuslan.se

www.batunionen.se

www.vgregion.se/regional-utveckling/program/hallbara-maritima-naringar/

<https://www.transportstyrelsen.se/sv/sjofart/Fritidsbatar/Batlivets-miljofragor/Renbatbotten/skrovmalet/>

http://www.gasthamnarsverige.se/Dokument+klassificering_1053.html

Intressanta dokument:

Var finns pengarna?

<http://www.lansstyrelsen.se/vastragotaland/SiteCollectionDocuments/Sv/miljo-och-klimat/miljomal/Var-finns-pengarna.pdf>

Maritim Näringslivsstrategi för Strömstad, Tanum, Sotenäs och Lysekils kommuner.

Fakta om båtlivet i Sverige 2017

Hamnar för fritidsbåtar "Hamnboken" framtagen av Svenska Båtunionen. Guide till att bygga och förvalta en båtclubbshamn. <http://batunionen.se/dokument/42895/>

Miljövänliga småbåtshamnar. Rapport från projektet Hav möter land.

Handlingsprogram för hållbara maritima näringar, framtaget av VGR.

Maritim strategi för västra Götaland

Egenkontroll av hamnar för fritidsbåtar, Svenska Båtunionen,

http://www.gasthamnarsverige.se/filer/SBU_egenkontroll_av_gasthamn.pdf

Presentationer slutseminarium Tillsyn Fritidsbåthamnar 2017-08-29

<http://www.miljosamverkanvg.se/Sv/projekt-och-rapporter/miljofarlig->

[verksamhet/Documents/Presentationer%20Slutseminariet%20Fritidsbåtshamnar%2029%20augusti%202017.pdf](#)

Artikel i Bohusläningen <http://www.bohuslaningen.se/nyheter/gott-om-b%C3%A5tramper-l%C3%A4ngs-bohuskusten-1.2059193>

Artikel i Bohusläningen <http://www.bohuslaningen.se/nyheter/lyseki/fler-b%C3%A5tramper-kan-ge-fler-b%C3%A5tturister-1.2058988>

Presentation av Sweboats miljöprogram vid Nationell båtmiljökonferens 2017 inom projektet Skrovmålet.

<https://www.transportstyrelsen.se/globalassets/global/sjofart/dokument/fritidsbatar1/skrovmålet/presentation-sweboatmiljoprogram-batmiljokonf..pdf>

Bilaga 1

25 okt 2017

Till Er som deltog i Workshop om framtidens gästhamnar

Hej,

Har du funderat på hur båtsramper utnyttjas och dess tillgänglighet?

Jag har fått i uppdrag av Vattenrådet för Bohuskusten (VRBK) att sammanföra intresserade personer kring en projektidé med fokus på att *fritidsbåtfolk i större utsträckning ska välja att landförvara sina (små)båtar på sommarhalvåret*. För detta krävs bl. a förbättrad infrastruktur för båtsramper, nytt tänk när det gäller landförvaring samt nya servicetjänster inom sjösättning/upptagning/förvaring av båtar.

VRBK vill värna kustvattenmiljön. Genom att större andel fritidsbåtar förvaras på land är vår förhoppning att trycket på utbyggnad av hamnar för fritidsbåtar minskar och att inte ekologiskt och biologiskt viktiga vikar exploateras.

Dokumentet Blå Översiktsplan och Maritim Näringslivstrategi är på väg att implementeras i kommunerna i Norra Bohuslän. Båda dokumenten innehåller skrivningar kring *förändrat båtbruk*, som är i linje med projektidén ovan. Det går även att hitta stöd för projektidén i Maritim Strategi för Västra Götaland.

Du som är intresserad av projektidén och vill bidra med idéer och synpunkter för att skapa ett projekt, vänligen hör av dig till mig.

Mer information om Vattenrådet för Bohuskusten finns på www.VRBK.se

Med vänlig hälsning

Ingela Sörqvist

070 33 26 126

ingela@trossonatur.se